

PREDLOG PREDLAGATELJA

Izvršni svet skupščine občine Ljubljana Vič – Rudnik je na 153. seji dne 25. 10. 1989 obravnaval Poročilo o usposabljanju zaraščajočih kmetijskih površin in sklenil, da ga posreduje delegatom skupščine občine v obravnavo in sprejem.

IZVRŠNI SVET

POROČILO

o usposabljanju zaraščajočih kmetijskih površin

Skupščina občine Ljubljana Vič–Rudnik je obravnavala rabo kmetijskih zemljišč v občini na svoji seji 5. novembra 1985. Zaraščanje kmetijskih zemljišč in opredelitev njihove rabe je bilo del obravnavanega gradiva. Sprejet je bil sklep, da je v letu 1986 potrebno pripraviti celovit program usposabljanja in urejanja kmetijskih zemljišč v zaraščanju, ki so z družbenim planom opredeljena kot kmetijska.

Iz bilance razvrstitve zemljišč v družbenem planu občine za obdobje 1981–85 je bilo na območju občine 1.015 ha (1,9 %) kmetijskih zemljišč, ki so se zaraščala z manjvrednim gozdom. Ta zemljišča so skupaj pregledali na fotoposnetkih in na PKN 1:5000 gozdarski in kmetijski strokovnjaki in predlagali, da se 254 ha nameni kmetijski rabi. Ostala zemljišča pa zaradi prevelike zaraščenosti, strmega nagiba, skalovitosti ali neinteresa lastnikov za kmetijsko rabo, usposobi za gospodarski gozd.

Zaraščanje slabših zemljišč je prisotno v vsej občini, izraziteje pa na območjih krajevnih skupnosti Rob, Golo–Zapotok, Rakitna in na delu Ljubljanskega barja.

Strokovno opredelitev površin v zaraščanju in njihovo rabo je pripravila pospeševalna služba Kmetijskega zavoda Ljubljana. Izdelane so opredelitve površin v zaraščanju s smernicami nadaljnega razvoja na območju katastrskih občin Velike Lašče, Selo, Ulaka, Rob, Krvava peč, Turjak, Želimlje, Golo, Zapotok, Rakitna in deliške vasi. Izdelane so karte lastništva in zaraščenost posameznih parcel na osnovi fotoposnetkov, terenskih ogledov površin in samih kmetijskih gospodarstev za usposabljanje, za kmetijstvo še primernih površin.

Po raziskavi je na območju Kmetijske zadruge Velike Lašče kmetijskih površin 979 ha, od tega 113 ha njiv in 866 ha travnikov ter pašnikov. Skupna velikost parcel v zaraščanju je 433 ha, kar je dobra tretjina vseh kmetijskih površin. Od tega je 169 ha že zaraščenih do take mere (zaraščenost 39%), da bodo vključene med gozdne površine, če se takoj ne usposobijo za kmetijsko rabo.

Starostna struktura gospodarjev na kmetijah kaže, da ima do 30 let 16 (13%) gospodarjev, od 30 do 65 let 86 (71%) gospodarjev in nad 65 let 19 (16%) gospodarjev. Ostarele kmetije brez naslednika in kmetije, kjer so gospodarji starejši in samski predstavljajo poseben, ne le sociološki problem. V tem je tudi eden od problemov nezainteresiranosti za boljšo obdelavo kmetijske zemlje na tem hribovitem območju.

Z intenziviranjem površin in usposobitvijo zaraščajočih površin predvsem za pašo, je možno povečanje staleža živine od sedanjih 670 glav na 1.387 glav na Velikem in Malem Ločniku, Sloki gori, Krvavi peči, Centih, Osredku, Purkačah in Sekirišču.

Po anketnih podatkih je na kmetijah prostih skupno 256 stojišč, vendar je večina hlevov potrebna adaptacije.

V srednjeročnem družbenem planu so na tem območju načrtovane agromelioracije v Lužarjih na 20 ha, Krvavi peči 50 ha in Rutah na 50 ha.

Po projektu usposabljanja zaraščajočih površin so že usposobljeni pašniki v Purkačah na 10 ha, Karlovići na 25 ha, Pečkih 8 ha, Osredku 10 ha; v pripravi so v Lužarjih na 15 ha, Retju na 3 ha in v Velikih Laščah na 10 ha.

V letu 1988 je bila opravljena naloga opredelitve površin v zaraščanju s smernicami nadaljnega razvoja v Krajevnih skupnostih Golo–Zapotok in Rakitna.

Na območju KS Golo–Zapotok je možno usposobiti 259 ha kmetijskih zemljišč z agromelioracijami, predvsem za pašo. Od

teh površin je 155 ha v zaraščanju. Na teh usposobljenih površinah je možno ob dodatni zimski krmi prepasti dodatnih 414 glav živine.

Realizacija usposobitve teh površin za kmetijsko rabo je vprašljiva, ker od 285 lastnikov zemljišč v zaraščanju prebiva na tem območju 161 lastnikov. Lastniki s prebivališčem izven tega območja ne obdelujejo teh površin, niti jih ne oddajo drugim v najem. Med njimi je tudi 91 ha zemljišč v druženi lasti 6 uporabnikov. Na območju se izvajajo stalna vezbanja vojaških enot, ki tako na zasebnih kot na družbenih zemljiščih onemogočajo normalno rabo kmetijskih površin, zato tudi dobra zemljišča lastniki niti več ne kosijo.

Glede na to, da na območju Zapotoka ni nobenega interesa za usposobitev travnih površin, ker ima živino le še ena kmetija, bo možno usposobiti od 259 ha sorazmerno dobrih zemljišč le 25 ha za kmete iz Golega. Projekt je odobren in ga sofinancira Zveza vodnih skupnosti, odbor za melioracije.

Drugo območje je Rakitna, kjer je možno z agromelioracijami usposobiti 194 ha kmetijskih zemljišč, od tega 30 ha v zaraščanju. Ob dodatni zimski krmi je s pašo možno povečati stalež živine na 310 glav. Realizacija te naloge je tudi vprašljiva, od 242 lastnikov parcel jih na Rakitni prebiva 131. 13 ha ima 5 uporabnikov družbenih zemljišč. Projekt za izvedbo te agromelioracije še ni pripravljen.

Kmetijski zavod Ljubljana pripravlja opredelitev površin v zaraščanju s smernicami nadaljnega razvoja še za ostali del hribovitega območja občine, kjer zaraščanje za kmetijstvo primernih zemljišč ni tako problematično. Interes kmetov v Krajevnih skupnostih Črni vrh, Polhov Gradec in Horjul za usposabljanje zemljišč je zelo velik. S sredstvi občinske zemljiške skupnosti, sredstvi SIS za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe mesta Ljubljane, so z lastnim delom izboljšali dostope do parcel, jih usposobili za strojno obdelavo in s tem tudi zmanjšali nevarno delo na strminah.

Kmetijska zemljiška skupnost občine je sofinancirala v letu 1986 usposabljanje 180 ha kmetijskih zemljišč, v letu 1987 198 ha in v letu 1988 50 ha. Kmetijska zemljiška skupnost je že v prejšnjem srednjeročnem obdobju sofinancirala usposabljanje zemljišč na hribovitem območju občine, kjer je bil za to interes lastnikov. S tem je bilo preprečeno zaraščanje kmetijskih zemljišč, omogočena njihova boljša izraba in varnejša uporaba mehanizacije.

Pospeševalna služba Kmetijske zadruge Ljubljana je pripravila projekte za izvedbo agromelioracij v Šentjoštu I. na 64 ha (že izvedeno), v Šentjoštu II. na 80 ha, v Žazarju na 93 ha, na Selu na 19 ha (že izvedeno), v Strahomerju na 28 ha.

V pripravi so projekti za Koreno in Samotorico na 70 ha, Butajnovi na 80 ha, Brišah in Črnem vrhu na 160 ha.

Te agromelioracije se izvajajo v sofinanciranju iz sredstev Zveze vodnih skupnosti, odbor za melioracije.

Manjše agromelioracije do 10 ha površine se izvajajo v 30% sofinanciranju načrtovanih del iz sredstev SIS za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe mesta Ljubljane.

Agromelioracije na manjših površinah so bile v letu 1988 izvedene na 166 ha, pri 53 kooperantih obeh kmetijskih zadrug.

Z ozirom na zelo visoke stroške usposabljanja zaraščajočih površin, kjer je potrebno za usposobitev 1 ha zemljišča z agromelioracijo (po cenah september 1989) nad 2 milijardi din, v primerih, da so potrebna krčitvena dela in planiranje zemljišča pa so stroški še večji, se bodo realizirali le tisti projekti, kjer je interes kmetov zares zelo velik, saj je prispevek družbenih sredstev največ 950 milijonov po 1 ha (cene september 1989). Ta limit upošteva Zveza vodnih skupnosti, odbor za melioracije in Zveza zemljiških skupnosti.

Mokra in raznolika barjanska tla in drugi ekološki pogoji so omejevalni faktorji za intenzivno kmetijsko proizvodnjo na Barju. Kljub še drugim interesom za koriščenje prostora Ljubljanskega barja, še vedno prevladuje kmetijski interes. Še zaradi nerešenih osnovnih vodnogospodarskih vprašanj, kot so varovanje pred visokimi vodami, osuševanje zamočvirjenih površin, visoke talne vode, problemov pri temeljenju na slabo nosilnih tleh, ta prostor ni dovolj vabljev za drugačno gospodarsko izrabo.

Zaraščenost na Barju je posledica naravnih danosti in tudi